

Wat als er brand uitbreekt?

De bewoners en begeleiders van behandelcentrum De Schar in Schagen kregen eind 2016 twee keer achter elkaar te maken met brand. Beide keren bleek de brand aangestoken door een bewoner. De branden hebben nog steeds veel impact op medewerkers en bewoners.

F Regisseuse Julia von Graevenitz maakte in opdracht van zorgorganisatie Prinsentichting en Lijn5 de film Brand, over de beide branden bij behandelcentrum De Schar in Schagen. De film werd november vorig jaar aan genodigden uit de gehandicaptensector gepresenteerd. Directeur Ineke Huibregtsen van Prinsentichting bij de presentatie: "Het is goed om te weten wat je te wachten kan staan als er brand uitbreekt. Reken er maar op dat het je een keer overkomt."

Het is 30 november 2016, omstreeks 1 uur 's nachts. Op woonvoorziening Schar 1A was het net rustig geworden. Begeleiders Jeroen en Joeri konden

geleden een calamiteitenoefening gedaan met de brandweer, medewerkers en alle bewoners. Die ervaring zat nog vers in hun geheugen.

In de film vertelt Joeri dat hij met Jeroen naar de eerste verdieping ging waar de acht bewoners sliepen. De deur naar de gang waaraan hun kamers lagen was dicht. "Ik voelde voorzichtig aan de deur, die was warm. Ik knielde en deed de deur een klein eindje open. Een verstikkende rook kwam naar buiten en ik deed hem snel weer dicht."

Het was een beslissing die hij in een *split second* nam. Begeleiders hadden het zo geleerd: "Hou de deur dicht als

makkelijke beslissing: ze hoorden cliënten in paniek schreeuwen om hulp. Jeroen in de film: "Ik ben beroepsmilitair geweest en heb veel meegemaakt, maar dit was veel heftiger. Ik voelde me machteloos omdat ik de deur niet mocht openen en bewoners niet kon redden."

Paniek

Eenmaal buiten zagen de begeleiders dat bewoners in paniek met spullen tegen de ramen gooiden om ze te breken. Buiten wierpen andere cliënten van De Schar stenen tegen de ruiten. Het was een naar gezicht. Jeroen in de film: "Wij konden niets anders doen, dan wachten op de brandweer. Voor mijn gevoel duurde het uren voordat die kwam."

Gelukkig zijn uiteindelijk alle bewoners gered. Bewoner Daisy bracht zich via de nooduitgang in veiligheid. Haar kamer lag het dichtste bij deze trap. "Ik had geleerd dat ik een T-shirt of een doek tegen mijn mond moest houden. Dus dat deed ik. Mijn andere hand verbrandde ik aan de deurkruk," zegt ze in de film.

De rest van de bewoners was niet in staat om naar de brandtrap te lopen.



Beelden van de tweede brand bij De Schar, december 2016. Een bewoner in de film: 'Als ik in bed lig zie ik de rook en zwaailichten weer voor me. Ik raak die beelden niet kwijt'

was te toevallig. De politie deed onderzoek. Uiteindelijk bekende één jongen dat hij de branden had gesticht. Hij is van De Schar verwijderd en zit nu zijn straf uit. Ook is hij in behandeling."

Deden we het goed?

De tweevoudige brand op De Schar werkt nog steeds door. "Het is heel belangrijk om na zo'n traumatische ervaring het dagelijkse leven zo snel mogelijk weer op te pakken", aldus een van de begeleiders in de film. Maar dat gaat niet zo makkelijk. Begeleider Jeroen liep er nog weken over na te denken. "Hebben we het goed gedaan? Hadden we niet toch de gang van de bewoners moeten opgaan?" Het helpt hem als mensen zeggen dat hij niet anders kon. Dat hij en zijn collega's de goede beslissing hebben genomen.

Medewerkers en bewoners zien nog steeds de afschuwelijke beelden van de brand voor zich. Bewoner Djurmen zegt in de film: "Als ik in bed lig zie ik de rook en zwaailichten weer voor me. Ik hoor de sirenes van de brandweer en het geluid van de traumahelikopter. Ik val vaak pas om half 5 in slaap."

De medewerkers en bewoners krijgen psychologische hulp, bijvoorbeeld EMDR-therapie. En er is hulp van geestelijk verzorger Maas Beitler. Hij vertelt in de film: "Bewoners zijn nog steeds bang. Ze willen bijvoorbeeld niet dat de deur dicht gaat of bij elkaar op de kamer slapen. Er is veel tijd nodig om dit te verwerken."

Ondanks alle ellende die het heeft veroorzaakt is er ook een goede kant aan de branden. De bewoners en de medewerkers ervaren een hechte onderlinge band. "Er is meer gelijkwaardigheid dan voor de branden. Er is minder ruzie en we knuffelen elkaar meer en troosten iemand die bang is. We voelen een sterke band met elkaar: *Wij zijn De Schar*," zeggen ze vol overtuiging in de film. |

Bij interesse in de film, mail naar communicatie@prinsentichting.nl

Lessen

Enkele lessen van de branden die directeur Ineke Huibregtsen van zorgorganisatie Prinsentichting graag met andere zorgorganisaties deelt:

- ▶ Maak van iedere medewerker een bhv'er.
- ▶ Doe minstens ieder jaar een calamiteitentraining.
- ▶ Laat bewoners wennen aan 'uniformen'; bewoners van De Schar bijvoorbeeld zijn niet bepaald vrienden van mensen in uniformen.
- ▶ Maak een risico-analyse.
- ▶ Ga niet te rigide om met risico's: moet je lucifers en aanstekers verbieden?
- ▶ Ook de brandweer moet komen oefenen zodat zij het gebouw goed kennen.
- ▶ Ken je bewoners: is er iemand bij die zich in nood opsluit op het toilet?
- ▶ Medewerkers die dienst doen weten altijd wie er in huis is: zijn er gasten? Is er iemand bij zijn familie?
- ▶ Zorg voor goede nazorg.

De deurkrukken van hun kamers waren gloeiend heet. Wel konden sommigen uiteindelijk hun raam kapot maken en er doorheen klauteren. Anderen werden door de brandweer, die feilloos de weg wist, gered.

Begeleiders vingden de bewoners op straat op. Sommigen waren zo zwart als roet. Vier cliënten hadden brandwonden, de meesten hadden de giftige rook binnen gekregen, allemaal waren ze over hun toeren. Joeri in de film: "Het was onze taak om te kijken of iedereen er was en om ze te troosten. Om een arm om ze heen te slaan. Ze waren zo in paniek."

Aangestoken

De brand op Schar 1a was een traumatische gebeurtenis, voor bewoners én medewerkers. Een gebeurtenis die ook nog eens een paar dagen erna werd herhaald. De bewoners waren net verhuisd naar Schar 8 toen ook daar 's nachts brand uitbrak. Die brand werd gelukkig snel geblust, maar liet eveneens z'n grimmige sporen na.

Directeur Ineke Huibregtsen in de film: "De brand was op dezelfde manier ontstaan, met een brandende bank in de gezamenlijke ruimte. Dat

Ik voelde me machteloos omdat ik de bewoners niet kon redden

even achterover leunen, dachten ze. Maar toen zagen zij dat één bewakingsscherm voor hun grijs werd, en kort daarna een tweede. En toen ging het rookalarm af.

De begeleiders hadden niet zo lang

er veel rook en vuur is. De rook is giftig. En extra zuurstof laat het vuur opblaaien. De deur houdt beide voorlopig in bedwang." Wel drukte Joeri op de knop om de brandweer te alarmeren.

Voor de begeleiders was het geen